

170 **Carsten Porskrog Rasmussen (red.).**
Historien på Væggen – Historiemalerier på Sønderborg Slot. Museum Sønderjylland – Sønderborg Slot og Historisk Samfund for Als og Sundeved 2017. 224 s. ISBN: 978-87-93473-09-6

”Historien på væggen – Historiemalerier på Sønderborg Slot” er 2017-årbogen for foreningen Historisk Samfund for Als og Sundeved. Men bogen er primært et formidlingsværk om de mange og forskelligartede historiemalerier der indgår i samlingen og udstillingerne på Sønderborg Slot. Bogen præsenterer i alt 46 forskellige malerier fra museets samling, fortalt gennem 43 korte, afsluttede afsnit. I hvert afsnit præsenteres vi først for den historie, der møder os på billedet og dernæst for billedets egen historie.

De mange små bidrag til bogen er alle skrevet af medarbejdere på Sønderborg Slot: Inge Adriansen (9 afsnit), Maria Kræmer Hansen (2 afsnit), Carsten Porskrog Rasmussen (15 afsnit), René Rasmussen (14 afsnit) og Axel Johnsen (1 afsnit). De tre hovedforfattere skriver hver især om de billeder der kan nyttes til deres respektive ekspertområder. Inge Adriansen skriver om de billeder, der berører national identitet og folkeminder. Carsten Porskrog Rasmussen behandler de billeder, der portrætter konger, grever og andre adelige, og René Rasmussen ser på krigsbillederne.

Bogen indledes med en kulturhistorisk præsentation af, hvordan historiemaleriet som genre over et par hundrede år har bevæget sig fra kongens slot til borgerens dagligstue. I indledningen præsenteres også den gode pointe, at historiemaleriet kan betragtes som forfader til de moderne, ofte digitale, formidlingsgreb museerne også i dag bruger til at gøre historien levende for gæsterne. På samme måde bragte de enorme historiemalerier fortiden til live – her

blev konkrete scener fra historien anskueliggjort i livagtige stillbilleder, der gav beskueren en visuel dimension til den eksisterende viden, som historiebøgerne havde bidraget med. Bogen *Historien på Væggen* er således en naturlig forlængelse af denne betragtning, da vi også her møder maleriet som en visuel og levendegørende illustration af fortiden.

Bogens værker strækker sig fra Lucas Cranach den Ældres portræt af Christian 2. fra 1523–24 og til Thomas Kluges *Dybbøl 1864* fra 2014, men med primær tyngde i værker fra slutningen af 1800-tallet og begyndelsen af 1900-tallet. Det hænger naturligvis sammen med, at en stor del af samlingens værker kommer fra den såkaldte *Kunstnergave*, en enorm indsamling af kunstværker med relation til Sønderjyllands historie og blev doneret fra kunstnere og private samlere ved genforeningen i 1920. Rækkefølgen som billederne præsenteres i motiveres ikke, og da den hverken er kronologisk eller tematisk står det ikke helt klart, hvilke overvejelser der ligger bag. En forklaring af baggrunden for den valgte rækkefølge ville have forhindret, at man kommer i tvivl om, hvorvidt man har overset en pointe. Men forbindelsen til den sønderjyske historie går trods alt som en tydelig rød tråd gennem de mange afsnit og binder alligevel de meget forskellige værker sammen.

Uden at gøre noget stort nummer ud af det, peger museet på noget interessant med denne publikation. Nemlig at en del kulturhistoriske museer også har billedkunst i deres samling – en genstandsgruppe som ellers i udgangspunktet forvaltes af kunstmuseerne. Men Sønderborg Slot giver her et godt bud på, hvordan de kan bruge deres billedsamling som et kulturhistorisk museum: ved at placere motiverne i en kulturhistorisk ramme og ved at bruge de mange spændende billeder som illustrationer og indgange til en større fortælling om Sønderjyllands historie.

Hvorvidt museumsgæsten skal bruge deres energi på at se på værker eller på at læse formidlingstekster – og om det ene overhovedet er meningsfuldt uden det andet – er en løbende faglig diskussion. I bogen har vi ikke det egentlige maleri foran os, men en kopi, en illustration der skal vise os hvordan værket ser ud hvis vi besøger Sønderborg Slot. Og fordi værket på den måde bare bliver til et billede i en bog, så 'skærmer' teksten heller ikke for værket på samme måde, som den havde befundet sig som en lang forklarende formidlingstekst i udstillingsrummet. Og det er snedigt, for det giver museet mulighed for at tilbyde billedet en tilstrækkeligt lang præsentation der rummer både fakta og fortælling.

På mange måder minder bogen mest af alt om et katalog, som man kender dem fra en kunstudstilling, og det er et sjovt og brugbart greb på et materiale der, af forskellige årsager, er endt i en kulturhistorisk samling. Det giver nemlig malerierne en mulighed for også at optræde som kunstværker, men uden at museet behøver give køb på det ønske om kontekstualisering, der i højere grad præger den kulturhistoriske formidling end den kunsthistoriske. I bogen introduceres vi til de konkrete billeder hver især, men i modsætning til en kunsthistorisk fremstilling følger der ingen billedanalyse med i beskrivelserne af billederne fra Sønderborg Slot. I stedet får vi serveret en grundig og indsigtfuld forklaring af hvad det er vi kan se på billedet. Og i tillæg hertil, får vi placeret både maleriet og kunstneren i en historisk kontekst, der udstyrer os med tilstrækkelig megen viden til, at vi selv kan tolke videre på motivet. Hvis vi da har lyst – for historien og kontekstualiseringen fungerer også helt fint på egen hånd.

Bogen er en formidlingspublikation, men får man lyst til at dykke længere ned i forskningen, så finder man afslutningsvist en kort litteraturliste for hvert billede. Bogen henvender sig især til de gæster, der kommer, eller har

været, på museet og ønsker at få suppleret deres viden om de ophængte billeder. Men bogen henvender sig også til folk, der interesserer sig for begreber som identitet, folk og danskhed, og de finder her en god indgang til, hvordan sådanne begreber i tidens løb er blevet portrætteret på et sønderjysk materiale.

Inge Adriansen, der var en umådelig stor kapacitet i både forskningen og formidlingen af Sønderjyllands historie og i den faglige udvikling af arbejdet med historiebrug og erindring, døde kort inden bogen blev trykt. Bogen indeholder derfor også afslutningsvist en fin nekrolog over hende, skrevet af overinspektør Carsten Porskrog Rasmussen.

Historien på Væggen er en slags billedbog for voksne mennesker, der interesserer sig for Sønderjylland, for danskhed og for identitet. Og det er et rigtig godt format, for ved at tage udgangspunkt i billederne bliver bogen indbydende, og museet får samtidig anledning til både at sætte fokus på en del af deres samling, der gør sig rigtig godt på tryk, og at bidrage med nye vinkler til fortællingen om Sønderjyllands historie.

Sally Schlosser Schmidt, ph.d.-studerende
 Institut for Kommunikation og Kultur
 Aarhus Universitet
 sss@cc.au.dk